

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cavtio Criminalis, Seu De Processibus Contra Sagas Liber

Spee, Friedrich von

Francofvrti, 1632

34. An sola fama non aliis claris & firmis probationibus suffulta ad
torturam indicium det.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11133

ra: & vel omnino fallor, vel ingenti animo exurget, ut iniquissimorum processuum libertatem castiget. Quanquam, ut hoc obiter notem, quis scire potest, quidnam rei ad indicia sibi proposita responderint, & quo pacto refutarint, cum hæc non perscribantur? ut notavi dubio 18. Corollario 15. Et hoc scilicet est quod Iudices Academicarum iudicia subterfugiunt, ne accuratiores in actis suis notandis cogantur esse, neve plurimæ se satis purgasse pronuncientur.

DUBIUM XXXIV.

An sola fama, non aliis claris & firmis probationibus suffulta, ad torturam indicium det?

RESPONDEO I. Non dat. Ita Iulius Clarus sententiarum lib. 5. q. 21. n. 1. cum omni sententia Doctorum, quos non paucos citat; nos more nostro omitterimus. Rationes istæ sunt:

RATIO I. Axioma est Iuristarum & Theologorum, quod fama in criminalibus non probet, sed se habeat instar

accusatoris tantum. Vt igitur non potest torqueri quis, ob solam accusationem, ni accusator aliquam afferat probationem, ita similiter &c.

RATIO II. Fama suppeditat Iudicialiam rationem cognoscendæ veritatis, nempe per Inquisitionem, inquit Lessius de Iust. & Iur. cap. 29. dubitatione 17. n. 156.

RATIO III. Fama est indicium valde remotum à delicto, itemq; valde fallax, vt quotidie experimur, inquit Clarus loco citato, & Farinacius q. 47. cum iis quos citant: *debent autem indicia ad torturam, verba sunt Farinacij, non solum esse verisimilia, graua, urgentia, probabilia, sed etiam certa, clara, &c.* Vide quæ nos supra dub. 32. vbi diximus debere esse talia, quæ rem fere indubitatum, & quasi certam reddant.

RESPONDEO II. Adeo aut verum est, non sufficere ad torturam famam solam, vt etiam hodie in crimine Magiæ sufficere non possit iuncta aliis, nisi ista alia per se sufficiant: cum fama hodierna nihil eis merito momenti debeat ad-

adiicere. Est contra communem hodie omnium Iudicum, & Magistratum sententiam, & praxin. Sed tenemus, quod diximus, atque hinc non parum confirmamur in opinione de plurima innocentium turba, quæ simul abripitur. Rationes istæ sunt:

RATIO I. Pleraque omnis hodierna fama à rixis, litigiis, contumeliis, detractionibus, falsis suspicionibus, iudiciis temerariis, responsis diuinorum, inuidia, irrisione puerorum, ac similibus initiis ortum suum ducit, & incredibili garrindi, nocendiq; libidine, quam nulla pœnæ coercitio castigat, latissime diffunditur: dicitur igitur recta ratio, nihil in ea momenti statui posse, cum male fundata sit. Miror ego sæpenumero, cum cogito in quæ tempora peruersissima incidimus. Plena ubique omnia detractionibus, contumeliisq; sunt: ut quidque nobis sinistrum occurrit, continuo hæ & illæ quæ nos incantauerint animo designantur: curritur ad diuinatores, onerantur suspicionibus honestissimæ personæ, spargitur in occulto

temerarij iudicij virus; tanto utique nocentius & scelestius, quanto secretius ac tutius, dormiente Magistratu: serpunt sibili per domos atque urbem; alij aliis se iungunt, dum paulatim ubi vires sumptere in apertam, sed spuriam famam erumpunt: Ne tum quidem Magistratus euigilat; ut, à quibus didita pestilentissima aura sit, inquirat: sed ad spurix vocis clangorem, in eas se accingit, quarit, capit, torquet, reas esse vult per fas & nefas, quas iniquus ille rumor oppressit. Res indigna! In venenatas primum linguas inquiri oportebat, eas detractoribus & calumniatoribus excindi, atque ad infamem columnam suffigi: ac cum huiusmodi aliquot, non dico centenæ (ut æquum sane erat) sed NB vel quinæ, aut senæ propalam pependissent, tum denique ex clamore famæ sic saltem aliquantulum correctæ momentum aliquod suspicandi arripere, & si alia quoque indicia iusta accederent, procedere.

RATIO II. Ut fama publica momentum habeat ad probandū, seu indicium

S

vali-

validum sit, requiritur & secundum re-
 ctam rationem, & secundum commu-
 nem sententiam Doctorum (quorum
 triginta & quinquaginta, imo plures ci-
 tare possim, si opus sit) vt ea fama iudi-
 cialiter probata sit per duos testes legi-
 timos, qui saltem 1. ruditer famæ defini-
 tionem sciant, & 2. iurati deponant, se i-
 ta audiuisse à maiore hominum istius
 loci parte; & 3. quod orta sit ex bono
 fundamento, & causa tali, ac tali, ac
 à bonis viris, aut saltem 4. sic, vt confet
 non manasse eam ex rixis, contumeliis,
 & similibus ante dictis. Plures conditio-
 nes omitto, quas collegit Delrius lib. 5.
 sect. 3. Tu vide si lubet Iulium Clarum,
 & Prosperum Farinacium, qui fuse de
 hoc tractant. Et hæc propositio com-
 munitè admittitur, & admitti debet.
 Sub qua igitur subsumo, & concludo
 sic: atqui vero nulla hodierna fama cir-
 ca crimen Magiæ ita probatur, nulla igitur
 hodierna fama momentum ad pro-
 bandum habet. Minorem probo duo-
 bus argumentis, quorum alterum ex a-
 ctis, alterum ex ore Iudicum sumo. Nam

I. lu-

I. Iubeant Principes omnia fuorum Inquisitorum acta peruolui, vix inuenient, vllam tot reorum famam ita fuisse iudicialiter probatam. Citat Delrius lib. 5. sect. 3. insignes Iuristas, qui idem de suis temporibus affirmant, nullam vnquam famam legitime probatam, sic enim ait: *Famam exacte probare, quam Necessarium tam Rarum est in iudiciis: adeo vt Grammaticus Senator Neapolitanus scripserit, se nunquam vidisse processum, in quo repererit famam publicam legitime fuisse probatam, quod & Iulius Clarus, & Vulpellus, & alij egregij partim Iudices, partim Aduocati asseruerunt.* Sic ille.

II. Cum hodie hæc quibusdam Iudicibus obiicio, ac moneo nõ habere eos famam vnquam legitime probatam, ac talem, qualem Doctores requirunt, cum fundamento ortam: imo reas excipere, & docere vnde primum fama manauerit, nempe vel à rixis, vel puerorum obiurgatorum clamoribus cum quibus iudicio contendere noluerint, vel aliis similibus ex causis: cum, inquam, hæc moneo, respondere solent, non aliam

hodie esse praxin: nam si sic exacte examinandam fama esset, non posse se unquam procedere. Sic illi: ex quorum ore ita argumentor, si hodierna fama legitime probanda esset, non possent Iudices procedere, ut ipsi fatentur: Sed Iudices procedunt, non igitur legitime probatur. Ecce, ex ore suo se iudicant: procedunt ex fama quæ nulla est, procedunt ex indicio quod nondum probatum est, contra ea quæ supra diximus dub. 32. sub finem. Qui igitur sunt hi processus? quam sacrosancta nunc publica iudicia sunt? quam quadrant cum recta ratione, cum ex indiciis nondum probatis, & inualidis procedant? Nisi si forte inferri recte existiment, quod quia debeant procedere, hoc ipso iam validum incipiat esse, quod ante carebat valore; & probatum iam hoc ipso sit, quod nondum est probatum. Male hoc, & imperite, ac ridicule: quanquam non risu iam, sed planctu dignum sit, cum de hominum sanguine agatur. Sic enim oportebat inferri: Fama ni legitime probetur indicium inualidum est,

ergo

tales constituunt, atque vrgent vt procedatur, qua ratione in cōscientiis subsistant. Meum fuit monere: hoc charitatis est, hoc officij Christiani: odit proximum non amat, si quis & periculum ei imminere apprehendit, & filet. Apprehendere possum quod non est: errare possum: dum tamen apprehendo, nec adhuc errare scio, & fructum spero, filere non possum.

DICES I. Non procedunt Iudices ex fama sola, habent alia semper indicia adiuncta.

RESP. Si ea indicia quæ adiuncta habent, talia sunt vt per seipsa sine fama ad torturam sufficiant, bene habet iam supra hoc respondi. Si non sufficiunt autem, sed à fama adiuuari postulant, iniqui sunt si procedant: cum fama hodierna, vt probavi, indicium inuvalidum sit, & nullum, cum non probetur. Quod autem inuvalidum, & nullum est, non potest vtique vllum alteri pondus adiicere.

DICES II. Non opus est in fama Magiæ, vt probetur habuisse originem à vi-

ris

ris bonis, quia hoc requisitum famæ, ut à viris honestis manauerit, intelligitur inquit Binsfeldius pag. 619. *quando qualitas personæ, natura rei, & circumstantia hoc admittunt, & sic subintelligendum, nisi agatur de re turpi: nam tunc non est contemnenda fama, quæ ortum habet à turpibus personis. Exempli gratia, si agatur de peccato commissi in lupanari, poterit oriri fama à meretricibus, lenonibus, &c. non autem à Doctoribus aliisq; personis honestis, &c.* sic ille ex Iulio Claro, Saliceto, Bartolo, Amadeo, Panormitano, &c. Sed

RESP. Ad rem non facit, nec punctum tangit in quo vim ponimus: dicimus enim hodiernam famam, ex qua hactenus proceditur, non legitime probari unde originem habuerit. Esto igitur à bonis viris nata sit, an malis, taliter an taliter, id ipsum tamen per testes legitime deponi oportebat; & causæ, ac coniecturæ, unde nata esset, qualescunque illæ forent afferri, atque id saltem iudicialiter constare, non natam esse à contentionibus, rixis, calumniis, & similibus, vnde cunq; tandem, seu ab honestis

nestis seu inhonestis autoribus effluxisset. Manet igitur si ex fama hodierna procedatur adhuc procedi ex iudicio nondum probato ideoque iure nullo.

DICES III. Aiunt Iudices se nudos Theologos non sequi, neque attendere ad disputationes Scholis proprias, sed sequi hodiernam praxin, & inter ceteros in his causis versatum Delrium; sic enim hodie non neminem loquentem audiebam.

RESP. Sequenda est non praxis Iuriconsultorum, sed eorum doctrina, & recta ratio, ac iura in ratione fundata. Quod autem Delrium passim sequi gloriantur, & apud Principes suos iactant, atque hi proinde amplius eis fidunt, tum deinde autem nil minus agunt, sed quam Delrius apertissimis verbis necessariam plane esse accuratam famam publice probationem docet, ij penitus negligunt; non effugiunt sane, quin & iniqui sint, & Principes suos egregie fallant, ideoque merito vehementer debeant puniri, ac tandem adhuc disputari, an Principes, an Inquisitores, an utriusque

ad

ad restitutionem teneantur ob proces-
sus quos & ex hoc capite, & ex nonnul-
lis aliis probare possim fuisse iniquos,
si acta mihi publica communicentur.
Multa audio, quæ in hunc commenta-
rium inferere, iudicabam non expedi-
re: Possunt quidem dicere Principes se
deceptos esse, sed valde dubito, an sine
culpa decipi potuerint pastores popu-
lorum (nam sic Homerus Principes ap-
pellat) cum etiam ipsos, qui pascuntur,
deceptio non latet. Quo maior Magi-
stratus est, eo maior ipsi subditorum
cura habenda est, & grauior reddenda
ratio. Possent etiam dicere Principes, se
omnibus sciendis & rite curandis non
sufficere, habere Officiales suos, & Con-
siliarios in hunc finem, atque hos se se-
qui, illisve curam committere. Sed di-
cam ego, propterea habere Principes
tot Officiales, & Consiliarios, vt tanto
minus ignorantia earum rerum labo-
rent, quas scire debent, atque vt tanto
magis curam regendi subditos & pru-
dentiam suam exaugeant. Quod si igitur
iuxta prudentiam, atque auctis recte & ac-
cure-

curate gubernandi mediis, nihilominus ignorant quæ debebant scire; ac nihilominus iudiciorum publicorum exactissimam rationem non habent, iam tanto minus excusari poterunt; ut qui maioribus suffulti præsidii minus attenderunt. Hæc ad eos spectant, si qui negligentes sunt, quales esse non scio: Munus est spiritualium virorum, etiam ipsos Reges latratu suo perterrefacere atque excitare de somno, cum de noctu periculum est. Interim veræ sunt, & ab omnibus habentur hæc propositiones iuxta supra dicta:

1. *Necessarium est ut indicium fama legitime probatum habeatur.*
2. *Passim ex indicio fama in crimine Magia per imperium Germanicum proceditur.*
3. *Vix aut ne vix quidem inueniri potest in processibus fama vlla legitime probata.*
4. *Si legitime probanda fama esset, Iudices non possent procedere.*
5. *Iudicia publica nemo audet reprehendere: omnia rite facta esse, putanda sunt,*
que

quæ ibi Saga declarata est, vere Saga fuit: qui obloqui ausit, offendet, & suspectus fiet.

Quid hic faciemus? quæ ex his sequelæ deduci possunt? Cogitet oro Lector.

D V B I V M XXXV.

*An teneatur Magistratus hoc tempore
vltro nemine urgente se accingere
in detractores & calumniatores?*

RESPONDEO, Tenentur Magistratus seu Principes hoc tempore si vnquam, etiam vltro nemine urgente, venenatas linguas, quibus circa Magiæ crimen, proximis quæcunque dica impingitur & suspiciones commouentur, acerrimis constitutis pœnis coercere: atque ita famam publicam tanquam aerem quendam communem à calumniandi licentia purgatissimum suis subditis præstare. Rationes istæ sunt:

RATIO I. Nimiumquam vbique detractiones & calumniæ conualescunt, ac in summo quo poterat gradu Christiana

Stiana